

SÖZCÜKTE ANLAM - II

SÖZCÜK GRUPLARI (SÖZ ÖBEKLERİ)

- ✓ En az iki kelimenin belli bir anlamı karşılamak için bir araya gelmesiyle oluşan söz topluluklarına **kelime grubu (söz öbeği)** denir. Bunlar bazen halkın dilinde kalıplaşır bazen de kişisel olarak (yazarın tercihiyle) oluşturulur.

Kalıplaşmış Söz Öbekleri

- ✓ İkillemeler, deyimler ve atasözleri kalıplaşmış söz öbeklerini oluşturur.

İkillemeler

- ✓ Anlamı pekiştiren, güçlendiren, renklendiren ve dikkat çekici bir anlatım oluşturmayı sağlayan sözcük yinlemeleridir. Pekiştirme, kesinlik, abartma, olasılık, yaklaşıklık ve süreklilik gibi anlamlar güçlü bir şekilde ikilemeler sayesinde ifade edilebilir. Yine-lenen sözcükler arasında ses bakımından bir uyum ya da anlam bakımından bir ilişki vardır.

- Kara dağın boz yılanı
Gelir dolanı dolanı
- Hayal meyal şeylerden ilk aşkımız.
- Dostlarla da yollar ayrıldı bir bir.
- Yürüdüm düşe kalka hayat yolunda.
- Az çok biz de biliriz kâğıttan gemi yapmasını.
- El ele tutuşup gezdiğimiz anı
Unutursun diye çok korkuyorum

DİFnot

- ✓ İkillemenin cümleye kattığı anlam sorulursa ikillemenin cümle içinde kazandığı anlama bakılır ama ikillemenin "kuruluşu" sorulursa iki sözcük arasındaki anlam ilişkisine (yakın anlam, zıt anlam vs.) bakılır, ikillemenin "görevi" sorulursa sözcük türü (isim, sıfat, zarf...) veya cümle ögesi olarak (özne, nesne, yüklem...) kazandığı göreve bakılır.

Anlamsal Oluşumuna Göre İkillemeler

1. Aynı kelimenin tekrarıyla:

- el ele, art arda, yavaş yavaş, bir bir, deli deli...

2. Yakın anlamlı kelimelerle:

- el âlem, mal mülk, eş dost, çalı çırpı, doğru dürüst, ağır aksak...

3. Eş anlamlı kelimelerle:

- akıllı uslu, ses seda, güçlü kuvvetli, sağ salim, ev bark...

4. Zıt anlamlı kelimelerle:

- er geç, iyi kötü, az çok, düşe kalka...

5. Biri anlamlı diğeri anlamsız kelimelerle:

- para mara, çoluk çocuk, eğri büğrü, kaba saba, çer çöp...

6. İki anlamsız kelimeyle:

- abur cubur, mırın kırın, eciş bücüş, ıvır zıvır...

7. Yansıma kelimelerle:

- harıl harıl, horul horul, şırlı şırlı, şarıl şarıl, gürül gürül, vızır vızır...

8. Biri olumlu biri olumsuz kelimeyle:

- gelir gelmez, olur olmaz, yapar yapmaz, bilir bilmez...

ÖRNEK-1

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikilemeyi oluşturan sözcükler tek başlarına kullanılamaz?

- A) Anlatılması güç birtakım karışık işlerle kıt kanaat yaşıyordu.
- B) Çalı çırpıyla kahve pişirdiğimiz yer burasıydı.
- C) Sokağın ortasında birbirlerine bağırıp çağıran insanlar vardı.
- D) Bırak bozuk saatler yalan yanlış işlesin.
- E) Ben bu kutuların içinde ne ıvır zıvır şeyler olduğunu biliyorum.

ÖRNEK-2

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme kuruluşu yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) Dirlik düzenlik içinde kendi ana vatanında yaşamak istiyor.
- B) Bekardı, bu şehirde hısım akrabası yoktu.
- C) Kimseyi dinlemiyor, akıllı fikri bilgisayar oyunlarında.
- D) Muhsin Çelebi, ezilip büzülmeden kendisine gösterilen şilteye oturdu.
- E) Alaca karanlıkta sahilde ses seda kesilmiş, her şey uykuya varmıştı.

Bişimsel Oluşumuna Göre İkilemeler

1. Eksiz ikilemeler:

Ses seda, estek köstek, ağır ağır...

2. Durum ekleriyle oluşturulan ikilemeler:

İkide bir, havadan sudan, inceden inceye...

3. "mi" soru ekiyle oluşturulan ikilemeler:

Eski mi eski, hızlı mı hızlı...

4. Tamlama şeklinde yapılan ikilemeler:

Beterin beteri, yıllar yılı...

5. Bağlaçlarla yapılan ikilemeler:

İnledi de inledi, ancak ve ancak...

DİFnot

✓ İkilemeler ayrı yazılır.

- Bire bir, baş başa, sere serpe, peş peşe...

✓ Hırgür, örtbas, altüst, birdenbire, gitgide, fırfır (etek süsü), civciv, paspas, gırgır, mızımız, cırcır böceği, cız-bız (köfte), birbiri, birebir (etkili), pinpon, çıtçıt (dügme), alışveriş, suspus... gibi sözcükler ikileme olmaktan çıkıp kalıplaştığı için birleşik yazılır.

DİFnot

- ✓ İkilemeler, anlamsal olarak bir bütün olduğu için tek bir sözcük gibi birlikte görev yapar, ayrı ayrı öge oluşturmaz.
 - Hava soğuk mu soğuktu.
Yüklem
- ✓ İkilemeler arasına herhangi bir noktalama işareti girmez.

ÖRNEK-3

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme kullanılmıştır?

- A) Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.
- B) Akıl akıldan üstündür, herkesi dinleyelim.
- C) İyi-kötü çatışması, romantik romanın özüdür.
- D) Hastayı tepeden tırnağa muayene ettiler.
- E) Dost dost diye nicesine sarıldım.

Görevi Yönüyle İkilemeler

- ✓ İkilemeler, cümlede sözcük türü veya cümle ögesi olarak çeşitli görevler kazanabilir.
 - Kasa kasa sebze hale getirildi.
Sıfat
 - Söylene söylene çalışmak en bilinen huyuydu.
Zarf
 - Artık saçını başını yol sen de.
İsim
 - Bu akşam ufuk açık, gökyüzü pırlıl pırlıldı.
Yüklem
 - Konu komşu bir düğünde toplanmıştı.
Özne
 - Bu şehirde eşe dosta hasret kalmıştı.
Yer tamlayıcısı

Deyimler

Bir durumu veya özelliği somutlaştırarak daha güçlü anlatabilmek için kullanılan, halk dilinde birden çok sözcüğün kalıplaşması ile oluşan ve genelde mecazlı anlatıma sahip sözcük gruplarıdır.

Deyimlerin Özellikleri

- ✓ Deyimler kalıplaşmıştır; sözcükleri eş anlamlıları ile dahi değiştirilemez.
 - “O, çünkü olayda başı çekiyordu.” yerine “O, çünkü olayda kafayı çekiyordu.” denilemez.
 - “Pire için yorgan yakmak” deyimini “pire için döşek yakmak” şeklinde söylenemez.
 - “Zurnanın zırt dediği yere geldik.” yerine “Düdüğün zırt dediği yere geldik.” denilemez.
- ✓ Deyimler genellikle mecaz anlamlıdır.
 - Ağzının payını almak: Verilen karşılıkla bir kimseye yaptığına veya söylediğine pişman olmak.
 - Arkasından atmak: Dedikodusunu yapmak.
 - Göz doyurmak: Görünüşü ile umulduğundan çok etkilemek.

ÖRNEK-4

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılan deyim, mecaz anlam içermemektedir?

- A) Sizin başarılarınız karşısında şapka çıkarıyorum.
- B) Her işe dudak büken bu insanı kimse sevmiyordu.
- C) Adam hiç zokayı yutacak birine benzemiyordu.
- D) İyice ölçüp biçerek konuşuyor ve hatadan kaçınıyordu.
- E) Çoğu gitti azı kaldı çocuğum, şu okulu bitir artık.

ÖRNEK-5

Şehzade Mustafa; cins bir fidan gibi boy sürüyor, büyüyor, yüce çınar olmaya yatkın. Onun seyri safe vermiyor annesinin rakibine. Hürrem Sultan ile Mahidevran Sultan'ın çatışmalarında annesinin ezildiğini anlayacak yaşa gelen Mustafa'nın yüreğinin yağı eriyordu.

Bu parçadaki altı çizili deyim parçaya kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kötü bir şey olacak diye kaygı ve sıkıntı duymak
- B) Bir şeyin olmasını çok isteyip beklemek
- C) Bir türlü karar verememek
- D) Gereğinden fazla hızlı olmak
- E) Çok hoşlanmak, çok istemek

- ✓ Çok az sayıda deyim, mecaz anlam içermez.

- Parayla değil sırayla
- Hem suçlu hem güçlü
- Yükte hafif pahada ağır
- Dosta düşmana karşı
- İyi gün dostu
- Kötü gün dostu
- İki lafı bir araya getirememek

- ✓ Hem gerçek hem mecaz anlam taşıyan, kinayeli deyimlerde de mecaz anlam bulunur çünkü asıl kastedilen mecaz anlamdır.

- Zora düşen, Hüseyin Ağa'nın kapısını çalardı.
- Bırak onu, burnu büyük adamdan hayır gelmez.
- Çocukların gürültüsü, bütün apartman sakinlerini ayağa kaldırdı.

ÖRNEK-6

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili söz deyimdir?

- A) Kamyonun bagajındaki paketler yola düşmüştü.
- B) Kapısı açık, anahtar da üstünde; galiba Müdür Bey buralarda.
- C) Otobüs, hızla üstüme geliyordu; kenara çekildim.
- D) Çuvalların ağız gevşek, eğer çözülürse hiç iyi olmaz.
- E) Adamın eli açıktı, çevresindeki insanlara hep yardım ediyordu.

- ✓ Deyimlerin birçoğu mastar biçimindedir.

Bunlar anlamca kaynaşmış birleşik fiillerdir, kip ve kişiye göre çekimlenerek kullanılabilir ve cümle ögesi bulunurken bölünemez.

- Göz gezdirmek: Belgelere göz gezdirdi. (Yüklem)
- Yasak savmak
- Süngüsü düşmek
- Aba altından değnek göstermek

ÖRNEK-7

Deyimlerin bir kısmı gözle ilgilidir. Örneğin gözü ısırmak deyimi

I

miyle o kişiyi daha önce görmüş olduğumuzu ve tanıdığımızı anlatmak isteriz. Gözü dönmek deyimi, aşırı istek veya öfke ne-

II

deniyle kişinin saldıracak duruma gelmesini belirtir. Göz kulak

III

olmak, bir kimseyi veya nesneyi görüp gözetmek durumunu belirtir. Gözden düşmek, bir iş veya durumu dikkatinden kaçır-

IV

mak eylemini gösterir. Göz açtırmamak ise birinin bir iş

V

yapmasına fırsat vermemeyi ifade eder.

Bu parçada numaralanmış deyimlerden hangisinin açıklaması yanlıştır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

(2024-TYT)

✓ Bazı deyimler, söz öbeği şeklindedir.

Bunlar; isim tamlaması, sıfat tamlaması veya zarf grubu biçimindedir.

- Ana kuzusu
- Şamar oğlanı
- Nirengi noktası
- Canlı cenaze
- Dağda büyümüş
- Yerden göğe kadar
- El altından
- Gözü açık
- El emeği
- Bir Köroğlu bir Ayvaz
- Ele güne karşı
- Ali kıran baş kesen

✓ Bazı deyimler cümle biçimindedir.

- Ağzından yel alsın.
- Ağzı var dili yok.
- Ahı gitmiş vahı kalmış.
- Anca beraber kanca beraber.
- Gözünü toprak doyursun.
- İğne atsan yere düşmez.
- Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş.

✓ Cümle hâlindeki deyimleri, atasözleriyle karıştırmamak gerekir. Atasözleri, genel bir öğüt veya tecrübe aktarımı bildirir. Deyimler ise karşılaşılan bir durumu veya özelliği daha somut ifade etmeye yarar, öğüt içermez.

- Çoğu gitti azı kaldı.
(İşin çoğunun bittiği durumu anlatır: Deyim)
- Atı alan Üsküdar'ı geçti.
(Geç kalma durumunu anlatır: Deyim)
- Son pişmanlık fayda vermez.
(Genel tecrübe ve nasihat bildirir: Atasözü)
- Aç gözünü, açarlar gözünü.
(Genel tecrübe ve nasihat bildirir: Atasözü)
- Ok, yaydan çıktı.
(Geri dönülemeyecek bir durumu bildirir: Deyim)
- Atılan ok geri dönmez.
(Genel bir tecrübe, nasihat bildirir: Atasözü)

✓ Deyimler; bir ulusun sosyal, kültürel ve dinî yapılarıyla bağlantılıdır.

- Nazara gelmek, Acem kılıcı gibi, beşik kertmesi, abdestinde namazında olmak, Ayasofya'da dilenip Sultan Ahmet'te zekât vermek...

✓ Bazı deyimler eş veya yakın anlamlıdır.

- Küplere binmek – Tepesi atmak
- Gaf yapmak – Pot kırmak
- Akla karayı seçmek – Anasından emdiği süt burnundan gelmek
- Kılı kırk yarmak – İnce eleyip sık dokumak
- Etekleri tutuşmak – Eli ayağına dolaşmak

✓ Bazı deyimler karşıt anlamlıdır.

- Kafa tutmak – Boyun eğmek
- Yoluna girmek – Sarpa sarmak
- Ayağını kesmek – Ayağı alışmak
- Sözü geçmek – Sözü yere düşmek
- İki dirhem bir çekirdek – Üstü başı dökülmek
- Eli bol – Eli dar

DİFnot

“Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmiştir?” tarzındaki sorulara cevap aranırken deyimın doğrudan anlamdaşı olan sözler aranmalıdır. Deyimin bildirdiği işin “sebebi”, “amacı” veya “sonucu” onun açıklaması değildir.

- Olanları umursamıyor, kılını bile kıpırdatmıyordu.

(Bu cümlede “kılını bile kıpırdatmamak” “tepki göstermek” demektir. “Umursamamak” ifadesi “tepki göstermek” anlamına gelmez sadece tepki göstermemenin “sebebi” olabilir.)

ÖRNEK-8

Eğer cebinde akrep var diyorsanız birinin cimri olduğunu uzun

I

uzadıya anlatmanıza gerek yoktur. Aynı biçimde görmüş geçir-

II

miş sözü, kastettiğiniz kişinin çok tecrübeli olduğunu veya iyi günler yaşadığını belirtmekte işinizi kolaylaştırır. Biri için helal süt emmiş demeniz insanların ona olan güvenini artırır-

III

ken hinoğluhin demeniz insanları ondan uzaklaştıracaktır.

IV

Paraya kıymak sözünü kullandığınızdaysa insanların gözünde

V

savurgan bir kişilik canlanacaktır.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisi yanlış kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

(2020-TYT)

ÖRNEK-9

- I. Kimseden yardım istemeden bir lokma bir hırka yaşamayı seçmişti.
- II. Kütüphaneden yeni aldığım kitap biraz önce buradaydı, sanki yer yarıldı da yerin dibine girdi.
- III. Eserin basılmasına engel çıkarılacağını sezince ağız değiştirmiş, daha önce söylediklerine uymayacak laflar etmişti.
- IV. Siz bunu oyun sandınız ama işte yanıldınız, faka bastınız.
- V. On sekiz yaşında, içi içine sığmayan ve hayatta ne yapacağını henüz kestiremeyen genç bir çocuktü.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde kullanılan deyim, açıklamasıyla birlikte verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

ÖRNEK-10

Aşağıdakilerin hangisinde “yüzünü eskitmek” sözüyle anlamca ilişkilendirilebilecek bir atasözü kullanılmıştır?

- A) Gün olur, yılı besler; yıl olur, günü beslemez.
- B) Ayda bir gel dostuna, kalksın ayak üstüne; günde bir gel dostuna, yatsın sırtı üstüne.
- C) Eti tadan köpek artık kuru ekmeğe dönmez.
- D) Adamın yere bakanından, suyun sessiz akanından kork.
- E) Gözü tanede olan kuşun ayağı tuzaktan kurtulmaz.

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisi karşısında verilen de-yime uygun değildir?

A)	Söylenenlere aldırmadı, yine bildiği gibi davrandı.	Burnunun dikine gitmek
B)	İhtiyar, zor olsa da maaşıyla geçinmeye çalışıyordu.	Yuvarlanıp gitmek
C)	Karşısındakine hiç konuşma fırsatı vermiyordu.	Lafı ağzında gevelemek
D)	Yaşlı kadın kendi işlerini de yapamaz hâle gelmişti.	Elden ayakta düşmek
E)	Yeni gelen müdürle çok iyi anlaşmış, çok samimi olmuştu.	Aralarından su sızmamak

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “kendi” zamiri deyim içinde yer almamıştır?

- A) Hastanız, birazdan kendine gelir.
 B) O kadar kızdım ki kendimi kaybetmişim.
 C) Bu haksız sözleri asla kendime yediremem.
 D) Anlatılanlara gülmekten ben de kendimi alamadım.
 E) Bulabilirsen bu parayı kendisine ver yoksa geri getir.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “üzerinden çok vakit geçmeden, hemen, ivedilikle” anlamına gelen bir deyim kullanılmıştır?

- A) Öğretmenin anlattıklarını sıcaklığı sıcaklığına defterine not alıyordu.
 B) Gemi, kalkış düdüğünü öttürüyordu, biz de ucu ucuna gemiye yetişmiştik.
 C) Beş kişilik jürinin karşısında ardı ardına sorulan sorulara cevap veriyordum.
 D) Öğretmen sorunca sınıfta olup bitenleri noktası noktasına anlattı.
 E) Size çok fazla zaman ayırdım zaten, hepi topu iki gün buradayım.

4. Neden sonra yaşamın koşulları çok değişti ve değişen yaşam koşullarının yok edici etkisinden Faruk Nafiz'in şiirleri de fazlasıyla payını aldı. Artık onun duygulu, lirik ve iç yakan romantik şiirleri, okuyucuyu sıkımsa ve bıktırmaya başla-dı. Şairane söyleyişten, Anadolu övgücülüğünden uzak bir şiir istiyordu yeni insan. Basit, sıradan, gündelik mutluluk arayışlarına varan yepyeni bir şiir yönelişi başlattı şairler.

Aşağıda verilen deyimlerden hangisi bu parçadaki altı çizili yerlerden herhangi birini somutlaştıracak bir anlam taşımamaktadır?

- A) Eski çamlar bardak oldu.
 B) Yakasını kurtaramadı.
 C) Kabak tadı verdi.
 D) Eşiğini aşındırdı.
 E) Çığır açtı.

5. • Bin dereden su getirmek
 • Eline ayağına düşmek
 • Geçer akçe
 • Ocağına incir ağacı dikmek
 • Yıldızı parlamak

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu deyimlerin anlamını içeren söz kullanılmamıştır?

- A) Biz senden iş üretmeni istiyoruz ama sen sürekli ba-hane üretiyorsun.
 B) Gençler, sevdiği meslekleri değil toplumca değer ver-len, moda hâline gelmiş meslekleri seçiyor.
 C) Bir yarışmada birinci olunca genç yaşta şans açıldı ve şöhretli bir sanatçı oldu.
 D) Çaresiz kalınca küstüğü bir arkadaşından yardım iste-mek zorunda kaldı.
 E) Arkadaşına çok büyük bir iyilik yaptı ve onu sıkıntıdan kurtardı.

6. ---- bir edebiyat eleştirmeni hayal etmiyorum, bunu istemeye hakkım yok ama hani en azından nesnel, dürüst ve ön yargısız yaklaşan ve okuduğunu anlayabilecek kadar edebiyat bilgisi olan bir yazarı da istiyor gönlüm.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki deyimlerden hangisi getirilirse sözü söyleyen kişinin bazı eksiklikleri hoşgörülle karşıladığı anlamı vurgulanmış olur?

- A) Dört başı mamur
B) Burnu havada
C) Suya sabuna dokunmayan
D) Bin dereden su getiren
E) Borusunu öttüren

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikilemenin cümleye kattığı anlam parantez içinde yanlış verilmiştir?

- A) Düşünde kazan kazan yemek yapıldı. (Abartma ve pekiştirme)
B) Okulu sevmeyen, okula ite kaka gönderilen biriydi. (Zorlama)
C) Tahtada, eciş bücüş bir yazı vardı. (Hoş, etkili)
D) Aşağı yukarı altı yıldır burada yaşıyorum. (Yaklaşıklık)
E) Sizin çocuk olsa olsa üç ay dayanır bu tempoya. (En fazla)

8. Bütün gün ipe sapa gelmez bir sürü olay yaşadım.

Bu cümledeki altı çizili sözün anlamını en iyi karşılayan söz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Önemsiz, ciddiye alınmayan
B) Sıra dışı, pek rastlanmayan
C) İnsanı derinden sarsan
D) Girdisi çıktısı fazla olan
E) Akla ve mantığa yatmayan

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, anlamına uygun kullanılmamıştır?

- A) Adam, bu belalı işten yakayı kurtarsa bir daha yaş tah-taya basmayacaktı.
B) Ona çok yardım etmiş hatta onun çanına ot tıkamış bir adamdı Necati Bey.
C) Bu kadar çok konuşan ve dedikodu yapan bir dilli düdük ile kimse arkadaş olmaz ki.
D) Dosyayı saatlerce inceledi, âdetâ dosyanın ıçığını cı-cığını çıkardı.
E) Ondan bir şey istedim ama mırın kırın edip durdu, galiba bu işi yapmak istemiyor.

10. I. İki kardeşin arasında bir düşmanlık olduğu artık belli oluyordu. (Kokusu çıkmak)
II. İki büyük takımın hangisinin daha üstün olduğu bu maçta belli olacak. (Kozlarını paylaşmak)
III. Onunla yıllar önce kesin olarak yollarımızı ayırdık, bir daha hiç, bir araya gelmedik. (Köprüleri atmak)
IV. Bizim köyün çiftçileri, bildikleri usullerin dışına çıkmıyorlardı. (Kör değneğini beller gibi)
V. Bir daha ortaya çıkamaz, kimseye zarar veremez duruma geldi. (Kör kör parmağım gözüne)

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisi parantez içinde verilen deyimle ilişkilendirilemez?

- A) V B) IV C) III D) II E) I

1064241

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
2 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
3 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
4 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
5 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
6 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
7 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
8 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
9 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
10 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

Atasözleri

Uzun deneyimler ve gözlemler sonucunda doğruluğu bütün toplum tarafından kabul görmüş, genel kural ve öğüt niteliği taşıyan özlü ve güzel söylenişli, kalıplaşmış sözlerdir. Türk atasözlerinin en eski biçimleri Sözlü Dönem ürünleri olan “sav”-lardır.

Atasözlerinin Özellikleri

- ✓ Atasözleri, ulusal niteliklidir yani toplumumuzun inançlarını, örf ve âdetlerini yansıtır.
 - At, yiğidin yoldaşdır. (Topluma özgünlük)
 - Caminin mumunu yiyen kedinin gözleri kör olur. (İnanç)
 - Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır. (Topluma özgünlük)
 - Ağılda oğlak doğsa ovada otu biter. (İnanç)
- ✓ Bazı atasözleri, doğa olaylarının gözlenmesiyle ortaya çıkmıştır.
 - Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır.
 - Lodosun gözü yaşlı olur.
 - Dut, yaprağını döktü giyin; dut, yaprağını açtı soyun.
- ✓ Bazı atasözleri, toplumsal olayların nasıl olageldiğini ya da toplumun olaylara nasıl yaklaştığını yansıtır.
 - Yalancının evi yanmış, kimse ona inanmamış.
 - Araba devrilince yol gösteren çok olur.
 - Ateş, düştüğü yeri yakar.
 - Dost ile ye, iç; alışveriş etme.
- ✓ Bazı atasözleri, kısa öykü niteliğindedir yani bir olay kişinin (insan, hayvan vb.) yaşadığı olayların, yaptığı konuşmaların aktarımı biçimindedir.
 - Abdala “Kar yağıyor.” demişler, “Titremeye hazırım.” demiş.
 - Yengece, “Neden yan yan gidersin?” demişler, “Serde kabadayılık var.” demiş.
 - Kurda “Neden boynun kalın.” demişler, “İşimi kendim görürüm de ondan.” demiş.
 - Sarımsağı gelin etmişler, kırk gün kokusu çıkmamış.

- ✓ Atasözü olarak bilinen ve yaygınlık kazanan bazı sözler, kötü mesajlar içerebilir ya da bunlarda bir tariz, bir taşlama söz konusudur.

- Devletin malı deniz, yemeyen domuz.
- Merhametten maraz doğar.
- Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.
- Her koyun kendi bacağından asılır.

- ✓ Atasözlerinin sözcükleri ve sözcüklerinin yeri değiştirilemez çünkü atasözleri kalıplaşmış sözlerdir.

- Ne doğarsan yemeğine, o çıkar kaşığına. (Yanlış)
Ne doğarsan aşına, o çıkar karşına. (Doğru)
- Yalancının ışığı yatsıya kadar yanar. (Yanlış)
Yalancının mumu yatsıya kadar yanar. (Doğru)
- Sabır acıdır, meyvesi güzeldir. (Yanlış)
Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır. (Doğru)
- Günahsız kul olmaz. (Yanlış)
Hatatsız kul olmaz. (Doğru)
- İşini kış tut, bahar çıkarsa bahtına. (Yanlış)
İşini kış tut, yaz çıkarsa bahtına. (Doğru)

- ✓ Atasözleri genelde mecazlıdır.

- Körle yatan şaşı kalkar.
- Yerin kulağı vardır.
- Tatlı dil, yılanı deliğinden çıkarır.
- Dost, dostun eyerlenmiş atıdır.
- Acı patlıcanı kırağı çalmaz.

- ✓ Bazı atasözleri mecazsızdır, dolaylı değil doğrudan bir anlamı sahiptir.

- Dost ile ye, iç; alışveriş etme.
- Bugünün işini yarına bırakma.
- Akıl akıldan üstündür.
- Emanete hıyanet olmaz.

ÖRNEK-11

Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde mecazlı bir söyleyiş yoktur?

- A) Acı patlıcanı kırağı çalmaz.
- B) Dağ ne kadar yüce olsa da yol üstünden aşar.
- C) Çok söyleyen çok yanılır.
- D) Yuvarlanan taş yosun tutmaz.
- E) Ateş düştüğü yeri yakar.

- ✓ Bazı atasözleri kinayelidir, bunların hem mecazı hem gerçek anlamı düşünülebilir fakat bu atasözlerinde asıl kastedilen mecaz anlamdır.
- Ağaç yaş iken eğilir.
 - Gül dikensiz olmaz.
 - Dağ başından duman eksik olmaz.
 - Mum, dibine ışık vermez.

ÖRNEK-12

(I) Her atasözü bir genel kural, bir ilke niteliği taşır. (II) Bazı atasözleri sosyal ilişkiler üzerine görüş bildirir. (III) Bazı atasözleri ise uzun gözlemlere dayanarak doğa olaylarının gündelik yaşam üzerindeki etkilerini anlatır. (IV) Tecrübeler veya mantığa dayanarak doğrudan doğruya öğüt veren atasözleri de vardır. (V) İki yargı taşıyan atasözlerinde ise yargılar arasında benzetme ilgisinden ziyade iki yargının birbirini tamamladığı veya birbirine karşıt olduğu görülür. (VI) Bir de genelin aksine temsili ve mecazi anlatıma sahip olmayan atasözlerimiz vardır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerdeki açıklamalara aşağıdaki atasözlerinden hangisi örnek olarak gösterilemez?

- A) II. cümle: Komşu komşunun külüne muhtaçtır.
- B) III. cümle: Mart kapıdan baktırır, kazma kürek yaktırır.
- C) IV. cümle: Çirkefe taş atma, üstüne sıçar.
- D) V. cümle: Var evi kerem evi, yok evi verem evi.
- E) VI. cümle: Besle kargayı oysun gözünü.

(2018-TYT)

✓ Bazı atasözleri yakın anlamlıdır.

- Her çok, azdan olur. – Damlaya damlaya göl olur.
- Paça ıslanmadan balık tutulmaz. – Zahmetsiz rahmet olmaz.
- Hazıra dağlar dayanmaz. – Sıcağa kar mı dayanır?
- Âlim unutmuş, kalem unutmamış. – Söz uçar, yazı kalır.

✓ Bazı atasözleri birbiriyle çelişir.

- İyilik et denize at, balık bilmezse Halik bilir. – İyiliğe iyilik olsaydı koca öküz bıçak olmazdı.
- Çul içinde aslan yatar. – Aslan yattığı yerden belli olur.
- Azıcık aşım, ağrısız başım. – Fazla mal göz çıkarmaz.
- İyilik eden iyilik bulur. – Merhametten maraz doğar.
- Yüzü güzel olanın içi de güzel olur. – İnsanın alacası içinde hayvanın alacası dışındadır.

ÖRNEK-13

- Akıl olmayınca başta, ne kuruda biter ne yaşıta.
- Dost yüzünden, düşman gözünden belli olur.
- Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.
- Az tamah çok ziyan getirir.

Aşağıdakilerden hangisi bu atasözlerinden herhangi birinin anlamca karşıtı değildir?

- A) Sarımsağı gelin etmişler, kırk gün kokusu çıkmamış.
- B) Akıllı köprü arayana dek deli suyu geçer.
- C) Gün doğmadan neler doğar.
- D) Fazla mal göz çıkarmaz.
- E) Doğru söyleyenin bir ayağı üzengide gerek.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ikileme kendinden sonraki eylemle kalıplaşarak deyim oluşturmuştur?

- A) İki kardeş, kırlarda el ele yürüyorlardı.
- B) Her gün onunla karşı karşıya oturuyor, çalışıyoruz.
- C) Müdür Bey ve yardımcıları kafa kafaya verip çözüm ürettiler.
- D) Siz bu zor işe beni bile bile ittiniz.
- E) Aradığımız bitkileri bulmak için diyar diyar dolaştık.

2. I. Şimşek çakmadan gök gürlemez.
II. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
III. Atılan ok geri dönmez.
IV. Ölmüş eşek kuttan korkmaz.
V. Son pişmanlık fayda etmez.

Yukarıdaki numaralanmış atasözleri anlamca ikiye gruplandırılırsa hangisi dışta kalır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. I. Bakmakla usta olursa kediler kasap olurdu.
II. Hamama giren terler.
III. Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur.
IV. Şahin küçüktür ama koca turnayı havadan indirir.
V. Yılanın başı küçükken ezilmeli.
A. Zorlukları göze alma
B. Açgözlülüğün zararı
C. Uygulamanın öğrenmeye etkisi
D. Dış görünüşün önemsizliği
E. Kararlı ve tavizsiz olma

Numaralanmış atasözleriyle harflerle belirtilen durumlar aşağıdakilerin hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

- A) I - C B) II - A C) III - B
D) IV - D E) V - E

4. Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde mecazlı bir söyleyiş yoktur?

- A) Üzüm üzüme baka baka kararır.
- B) Mum dibine ışık vermez.
- C) Akıllı düşman, akılsız dosttan hayırlıdır.
- D) Armut, dibine düşer.
- E) Görünen köy kılavuz istemez.

5. Sonucu kötü görülen birkaç seçeneğin arasında sıkışıp kalınca aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık deriz.

I

Bir şeyi heyecanla, zevkle ve dört elle sarılarak yapma coşkunluğunu aşka geldim diyerek, bir alanda çok deneyim-

II

li olduğumuzu saçları değirmende ağartmadık diyerek,

III

istediğimiz güzel bir şeyin beklediğimizin de üstünde olması durumunu dört yanım deniz kesildi diyerek anlatırız.

IV

Kötü bir durumu daha da kötü hâle getirene ise güzel bir deyimle sitem ederiz: Tuz biber ektin.

V

Bu parçada numaralanmış deyimlerden hangisinin açıklaması parçada yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinin konusu yanlış belirtilmiştir?

- A) Demir tavında dövülür. (Zamanlama)
- B) Çiğnemedenden yutulmaz. (Emek)
- C) Çatal kazık yere batmaz. (Değerini koruma)
- D) Sarımsağı gelin etmişler, kırk gün kokusu çıkmamış. (Kusurları gizleme)
- E) At binenin, kılıç kuşananın. (Liyakat)

7. Uygun ortam oluşmadan girilen bir işten, ileri sürülen bir düşünceden zarar görülmesi kaçınılmaz bir durumdur. Öyleyse toplumun anlayış seviyesinin üstünde sözler etmemeliyiz. Edersek ne olur demeyin, kötü olur hem sizin için hem de güzel fikirleriniz ve iyi niyetleriniz için kötü olur.

Bu parçada dile getirilen düşünceyi en iyi yansıtan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ay ışığında ceviz silkilmez.
B) Irmak kenarına çeşme yapılmaz.
C) Vakitsiz öten horozun başı kesilir.
D) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
E) Ulu sözü dinlemeyen uluyakalır.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "kâğıt" sözcüğü bir deyim içinde öbekleşmemiştir?

- A) Bütün işlerimiz kâğıt üstünde kaldı.
B) Bütün bu yazdıklarınız kâğıt israfından başka bir şey değil.
C) Korkudan onun da yüzü kâğıt gibi oldu.
D) Bütün yaşadıklarını kâğıda dökmeyi düşünüyordu.
E) Partinin açılacağını bildirmek için hemen kâğıda kalemle sarılmıştı.

9. Aşağıdaki deyimlerden hangisinin anlamı yanlış açıklanmıştır?

- A) Sözümler ona: Güya, sözde, sanki
B) Gemi azıya almak: Başına buyruk olmak, söz dinlememek
C) Çizmeyi aşmak: Yeteneğinin üstündeki işleri başarmak
D) Meydan okumak: Üstünlük iddiasında bulunmak
E) Hemhâl olmak: Aynı duruma bürünmek, özdeşleşmek veya içli dışlı olmak

10. Nice insan; maymun iştahlı olması, yeteneklerinin sınırlarını bilmemesi veya aşırı hırslı olması gibi nedenlerle farklı farklı işlerle uğraşır ve yeteneğini heba eder. Oysa her insanın belli bir alanda uzmanlaşması, sınırlı yeteneğiyle sınırsız sayıda işle uğraşmaması gerekir.

Bu parçadaki açıklamaları en iyi özetleyen atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İki kaptan bir gemiyi batırır.
B) İki baş, bir kazanda kaynamaz.
C) İki cambaz bir ipte oynamaz.
D) İki at, bir kazığa bağlanmaz.
E) İki karpuz, bir koltuğa sığmaz.

11. I. Önce can, sonra canan.
II. Bana dokunmayan yılan, bin yaşasın.
III. Az veren candan, çok veren maldan.
IV. El için ağlayan, gözünden olur.
V. Ada bana, adayım sana.

Yukarıdaki numaralanmış atasözlerinden hangisi dile getirdiği düşünce yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1064242

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	A B C D E	11	A B C D E
2	A B C D E	12	A B C D E
3	A B C D E	13	A B C D E
4	A B C D E	14	A B C D E
5	A B C D E	15	A B C D E
6	A B C D E	16	A B C D E
7	A B C D E	17	A B C D E
8	A B C D E	18	A B C D E
9	A B C D E	19	A B C D E
10	A B C D E	20	A B C D E

Kalıplaşmamış Söz Öbekleri

- ✓ ÖSYM tarafından “sözcükte anlam” konusunda en çok sorulan soru tiplerindendir.
- ✓ Türkçede bazen anlatılmak istenen anlam ayrıntılarını veya inceliklerini deyimler veya atasözleri karşılamadığında kişisel mecazlar bulma yoluna gidilir. Sözcüklere istenilen anlam yüklenerek sözcükler, yepyeni anlatım olanaklarına kavuşturulur. Bu yapılırken tek başlarına değil bir sözcük grubu içerisinde kullanılır. Bu sözcük grubu, toplumun ortak ürettiği bir ifade değil tamamen kendi buluşumuzdur. Burada amaç, anlatılmak istenileni daha güçlü, somut bir şekilde karşıdakinin zihninde canlandırmaktır. Dili kullanmada ustalaşmış yazarlar, böyle kişisel mecazlı anlatımlara daha çok başvurur.
- ✓ Örneğin “kendine yettiğini” söyleyen bir yazar için Andre Gide “Zekâsına diyet yaptırıyor.” diyor. Bu mecazlı ifade “Düşünce ve duygu dünyasını besleyerek geliştirmiyor.” demekten daha vurgulayıcı ve çarpıcıdır.
- ✓ Yukarıdaki örnekte olduğu gibi bu tipteki sorularda hemen seçeneklere gitmeden yapılması gereken, bize verilen kelime grubunda geçen mecazlı ifadeleri önce “gerçek anlamı” ile düşünmektir; zihnimizde geçmiş gibi kurgulamaktır. Yani yukarıdaki örnekte geçen “diyet” ifadesi önce gerçek hayattaki şekliyle düşünülmelidir. “Nasıl ki gerçek hayatta diyet yapan bir insan bazı besinleri yemez, onlardan mahrum kalırsa ve beslenmesinde bazı eksiklikler meydana gelirse zekâsına diyet yaptıran insan da zekâyı besleyen farklı duygu ve düşünceleri kullanmazsa zekâ bu kaynaklardan mahrum kalır ve gelişmez.”
 - Anılar, yaşanılan günü renklendiriyorsa bir başka mutluluk verir insana.
(Geçmişin, içinde bulunulan zamanı güzelleştirmesi)
 - Hep geçmişe özlem duymak, çağla beraber yürümek, geçmişe demir atmak olur.
(Geçmişin sınırları dışına çıkamamak)
 - Şair, sözcükleri okurun karşısına bayramlık elbiseleriyle çıkarıyor.
(Sözcükleri alışılmış anlamlarından uzak, yeni anlamlarda kullanmak)
 - Yunus Emre, çağları delen sesiyle “Yaratılanı severiz, Yaradan’dan ötürü.” demiştir.
(Süreklilik)

ÖRNEK-14

Empati başkasının duygularına eşlik etmektir; birlikte ya da aynı şekilde veya bir kişinin diğeri sayesinde hissetmesi, duyması, etkilenmesidir. Bu, kuşkusuz başka bir boyuta taşıyabilir insanı çünkü kısmen de olsa “ben”in hapisanesinden çıkma-yı gerektirir. Geriye, kimle empati kurulduğunu bilmek kalır. Başkasının öfkesine katılmak, öfkeli olmak; başkasının mutluluğuna katılmak, mutlu olmaktır.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Başkalarının duygularını anlama çabasında olmak
- B) Kendi sınırlarının dışındaki hayatları anlamak
- C) Farklı bakış açılarına karşı ön yargıları kırmak
- D) Kendisi dışındaki insanların hayatlarına öykünmek
- E) Diğerlerinin beklentileri karşısında duyarsızlaşmak

(2022-TYT)

ÖRNEK-15

“Yazdıkların kime hitap ediyor?” sorusuna verilmiş net bir cevabım yok. Bir iyelik ekiyle “okurlarım” demeyi de doğrusu beni hiç okumamış olanlara bir saygısızlık olarak değerlendiriyorum. Ancak yine de boşluğa yazdığımı söyleyemiyorum.

Bu parçanın yazarı, altı çizili sözle hangi özelliğine vurgu yapmaktadır?

- A) Eserlerini zihninde tasarladığı bir kitleye yönelik olarak ürettiğine
- B) Eserleriyle her düzeyde okur kitlesine seslenmeyi önceliğine
- C) Seçtiği temalarla mevcut ve potansiyel okurlarını ayırttığına
- D) Sahiplendiği okurların duyarlılığını eserleriyle geliştirmeye çalıştığına
- E) Yazılarıyla bütün okurların beğenisini kazanmayı amaçladığına

(2024-TYT)

1. *Yüzen Fazlalıklar* birbirine bağlanabilecek öykülerden oluşuyor. Yazar Fadime Uslu, öykünün içinde filizlenen I
başka bir öykü malzemesi ortaya çıkınca bunları bir yerlere not etmiş. Başka bir yatağa gereksinim duyan bu kıpırtı II
ları önemsemiş ve bu öykü çekirdeklerinin başka bir öykünün kapılarını araladığını III IV
görüp onların açtığı kapıdan başka bir öykü bahçesine girmekte hiçbir güçlkle karşı- V
laşmamış, bu sayede çok hızlı bir üretim performansı ortaya koymuş.

Bu parçada numaralanmış sözlerin hangisinde mecazlı bir söyleyiş yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Negatif olanın, olumsuz olanın itici bir gücü vardır. Çünkü atalarımız, bu düşünce sayesinde ayakta kaldılar. Onlar, doğayla ve binbir tehlikeyle baş başaydılar, genel bir alarm hâli ölmemenin tek yoluydu. Yani risk olduğunu düşünmek, olmadığını düşünüp gevşemekten iyiydi.

Bu parçada geçen “genel bir alarm hâli” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her an yeni bir şey öğrenmeye hazır olmak
B) Korkuların üstüne üstüne gitmek
C) Rahatlığın, tehlikesizliğin verdiği güven içinde olmak
D) Sürekli olarak dikkatli ve uyanık olmak
E) Hiçbir ayrıntıyı atlamayıp titiz olmak

3. Bir öykü veya roman ancak okuyucusunun isteklerine kulak verirse kalıcı olur. Okur, “ben” sesinin çok çıktığı yapıtlarda, kendine barınacak yer bulamaz.

Bu parçada geçen “ben sesinin çok çıkması” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olayların birinci tekil kişi tarafından anlatılması
B) Yazarın, gördüklerini kendi duygularını katarak anlatması
C) Yapıtın, toplumsal sorunlara çözümler sunması
D) Yazarın, sürekli kendi düşünce ve duygularından söz etmesi
E) Yazarın, insanların ortak duygu ve düşüncelerini dile getirmesi

4. Dil bilimciler der ki: “Bir dilin sözlüğü hiçbir zaman kapanmaz.” Elli altmış yıl öncesinin Türkçe sözlüklerine baktığımız zaman “dolmuş” sözcüğünü de “gecekondu”, “emekli”, “katsayı”, “ödenek” sözcüklerini de onlarda bulamayız örneğin.

Bu parçadaki altı çizili cümleden “dil” ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Dilde zaman içerisinde yeni yeni sözcükler ortaya çıkabilir.
B) Dil, sürekli olarak bir değişim ve gelişim göstermektedir.
C) Dile herhangi bir şekilde sınır getirilemez.
D) Dil tıpkı ağaçlar gibidir, zamanla büyür ve gelişir.
E) Dil, kültürün en önemli taşıyıcı unsurudur.

5. Millet, edebiyatı olan topluluktur, diyor Goethe. Çok doğru söylüyor ve gerekçesini de yine aynı doğrulukta ekliyor: “Edebiyat bir milletin hafızasıdır.” Bu açıdan bakılırsa gençlerimiz, edebî değerlerimizi kuş bakışı bilmeliler. Yetenekli olanlarsa edebiyat denizine dalmalı çünkü o denizde nice inci var çıkarılmayı bekleyen.

Bu parçadaki altı çizili sözün parçaya kattığı anlamı içeren söz aşağıdakilerin hangisinde kullanılmıştır?

- A) Dilimizin inceliklerini ayrıntılı olarak bilmemiz gerekir.
B) Dildeki yabancılaşma konusunu kısa süreli bir panelde masaya yatırdık.
C) Türk müziğinin makamlarını genel hatlarıyla bildiğimi sanıyorum.
D) Eksiksiz ve fazlasız bilgi sunan bir kaynak, başarının ilk koşuludur.
E) Halktan uzak bir yaklaşımla eleştirmenliğe soyunursanız orta yerde çıplak kalırsınız.

6. *Mahur Beste, Sahnenin Dışındakiler ve Huzur* romanlarından oluşan üçlemde Ahmet Hamdi Tanpınar, kurmacayla gerçekliğin kesiştiği paydadan söylüyor sözünü. Onun romanları salt yazınsal bilgiyle anlaşılamayacak bir yapı ortaya koyuyor. Tarihten, mimariden, musikiden ve dönemin zihniyet unsurlarından soyutlanmış bir okumayla onun romancılığının katmanlarında dolaşmak bir hayli zor.

Bu parçada altı çizili sözle Tanpınar'ın romanlarının aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Anlamak için edebî bilginin dışındaki bilgilere de gereksinim duyulacağı
B) Roman sanatının inceliklerini bilmeyenlerce anlaşılamayacağı
C) Her okuyana göre farklı anlaşılabilir metinler olduğu
D) Bazı tezleri savunmak amacıyla kaleme alındığı
E) Her yapının bir öncekini yaratıcılık açısından aştığı

7. Sansasyonların, sarsıcı olayların yok ettiği yeteneklerin mezarlığıdır müzik piyasası. Ama kimi öldürüyorlar derse-
niz söyleyeyim size: Kafasıyla kalbi el ele dolaşmayanları. Hayallerinin peşinde koşan, gönlünün götürdüğü yere giden bu sanatçı adayları, uçurtma gibi yükseltiliyor fakat ipi sağlam olmayan bu uçurtmanın ipi kopuveriyor ve tepesi üstü çakılıyor yere. Evet, rüzgârın şiddeti ile ipin dayanıklılığı arasındaki denge iyi hesaplanmalı.

Bu parçada altı çizili söz sanatçılarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisini somutlaştırmıştır?

- A) Başarı için riske girmelerinin zorunlu olduğunu
B) İyilerle kötüler ayırt edebilmelerinin önemini
C) Hırslarının itici gücünü akılla denetlemeleri gerektiğini
D) Tecrübesizliğin kurbanı olmamak için direndiklerini
E) Engellere karşı gelebilmek için desteğe ihtiyaç duyduklarını

8. Öykücünün doğallığına müdahale edebilecek türden birçok unsur vardır: Bunların başında eleştirmenin övgüsü gelir. Sonra ödüller ve onun öykücülüğü hakkında oluşmuş genel yargılar da vardır. Bunların hepsi sanatçıyı motive eder. Yalnız bütün bunlar, öykücünün yazacakları için bir sipariş anlamına gelmemelidir.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ödüllerin maddi değerlerini, manevi değerlerinden öne almamak
B) Yazarlıkta maddi kaygı taşımamak
C) Eleştirmenlerin söylediklerini ölçüt kabul etmemek
D) Okurun isteklerini göz ardı etmemek
E) Başkalarının istekleri doğrultusunda öykü yazmamak

9. Denemeyle öyküyü birleştirmeye çalışmış yazarımız ama bir türlü edebiyatsız edebiyat yapamaması sebebiyle samimi ve sahici metinler ortaya koyamamış. Oysa dostlarla kahve içip sohbet etmek için aşırı makyaj yapan biri ne kadar da gülünç olur.

Bu parçada geçen "edebiyatsız edebiyat yapamamak" sözüyle, eleştirilen sanatçının hangi yönüne dikkat çekilmiştir?

- A) Yazınsal değeri düşük yapıtlar oluşturmamasına
B) Öğüt verme hastalığının önüne geçememesine
C) Kuru, zevksiz ve estetikten uzak bir anlatımının bulunmasına
D) Akıcı, anlaşılır bir anlatıma ulaşamamasına
E) Yalınlıktan uzak, süslü bir anlatıma yönelmesine

1064243

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1	1 A B C D E 11 A B C D E
2	2 A B C D E 12 A B C D E
3	3 A B C D E 13 A B C D E
4	4 A B C D E 14 A B C D E
5	5 A B C D E 15 A B C D E
6	6 A B C D E 16 A B C D E
7	7 A B C D E 17 A B C D E
8	8 A B C D E 18 A B C D E
9	9 A B C D E 19 A B C D E
10	10 A B C D E 20 A B C D E

1. I. Harman döven öküzün ağzı bağlanmaz.
II. Bitli baklanın kör alıcısı olur.
III. Atın ölümü arpadan olsun.
IV. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.
V. Bal tutan, parmağını yalar.

Yukarıda numaralanmış atasözlerinden hangileri birbirine anlamca en yakındır?

- A) I ve III B) I ve V C) II ve IV
D) III ve IV E) III ve V

2. Üniversitelerin edebiyat bölümlerindeki öğretim görevlilerinin edebiyatla ilgili düşüncelerini, ne dergilerde görebiliyoruz ne de kitaplarda. Onların bu düşünceleri, sınıfın dışına çıkamıyor.

Bu parçada "düşüncelerin sınıfın dışına çıkamaması" sözüyle öğretim görevlileriyle ilgili anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgilerini, öğrenci seviyesine uygun bir düzeyde aktardıkları
B) Bilimsel düşünceleri, akademik olmayan yayınlarda yayımlamayı küçümsedikleri
C) Edebiyatla ilgili düşüncelerini, dersler dışında ortaya koymadıkları
D) Düşüncelerini başkalarıyla paylaşmaktan çekindikleri
E) Edebiyat araştırmalarında belli konuların dışına çıkmadıkları

3. Sanatçı, kendisini geliştirmek için eleştirileri dikkate almaz. Ancak sanatının dümenini eleştirmenlere kaptırırsa kısa zamanda kendisi olmaktan çıkacağını ve unutulacağını da bilmelidir.

Bu parçada "sanatının dümenini eleştirmenlere kaptırmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapıt ortaya koyarken eleştirmenlerin düşüncelerini dikkate almamak
B) Sanatına yönelik eleştirileri kabul etmemek
C) Sanat çizgisini sık sık değiştirmek
D) Sanat anlayışını, eleştirmenlerin yönlendirmesine göre düzenlemek
E) Sanat kaygısı gütmeyen yapıt verdiği için çok eleştirilmek

4. Dergimizin imza yelpazesini mümkün olduğunca yetkin ve geniş tutmaya gayret ediyoruz. Okurlarımıza her ay ülkenin değişik kalemlerinden tatlar sunmaya çalışıyoruz.

Bu parçada geçen altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanınmamış ancak yetenekli yazar ve şairleri edebiyata kazandırma
B) Sadece geniş okur kitlelerine sahip sanatçılarla çalışma
C) Özgün anlatıma sahip olan yazarları genç yazarlarla buluşturma
D) Edebiyat çevrelerinde tanınmış, deneyimli yazarlara öncelik tanıma
E) Yazar kadrosunda hem usta hem de çok sayıda sanatçıya yer verme